

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Második félév.

Kolozsvár, Augustus' 1-jén, 1839.

5. szám.

Tartalom: Utazási Töredék, idős Zeyk Jánostól. 1838-ban. 33. lap. Háfiz basa, (G.) 38. l. Füzérke; folytatás (Hábor) 40. l.

Utazási Töredék, Idős Zeyk Jánostól. 1838ban.

(Folytatásul a N. Társalkodóban ez előtt megjelent Töredékeihez.)

Ruskberg-ruskicza. — Ferdinandberg. — Karánsebes. — Mehádia. — Jorgován. — Orsova. — Új Orsova. — Kazáni szoros. — Trajanus' táblája. — Veteráni' barlangja. — Kazáni út.

Ismét Csónokosról kiindulván, 's Várhelyen a' szintén ismérhetetlené vált mozaikpadlázat fölött még egyszer' elszomorodva megállván: a' Vaskapu' közül Bánságig munkába vett országos rakút' melléken kínosan eldöcögtem, és harmadszor köszöntöttem Ruskberg-ruskiczát. Itt a' vasnemük' ára' leszállításán kívül új, de nagy figyelemre méltó' csak a' Buda 's Pest között állandó híd' mintája vala. Ez szerint a' hasonló iveről elnevezett egész hengerhid két parti, 's két középi kőoszlopokon fekvő, három fő ívből álland. Egy egy ív 64 öl hosszúságot foglaland el. Rajta az út szekerek' számára két felé: jö- vők 's menőkére, két szélein gyalogokéra osztályoztatik. Egyik fő ivosztály' mintáját készen látók. Az egész minta, mint mondák, jövő augusztusban (1838-ban) fog Pestre felszállítatni vizsgálat végett, 's ha helyben hagyást nyerend, a' valódi fog munka alá kerülni*).

*) Mi előtt e' Töredék világot láthatott volna,

Ruskberg-ról Voiszlovára lejtven, és Vályemáren, Savvoy vagy Zevoyon, Csirásán, Bisztra folyón átszállván, előttünk álla:

Ferdinandberg.

A' bisztrai híd' végénél mutatkoznak néhány csinos, terjedelmes épületek: vaszaktár, hivatalosak' lakjai, malom 's a' t. Menve jobbról az erdőség' alján, a' Bisztrán túl nem messze, emek árkán vannak hat vasverő 's egy kis olvasztó kemence, szénraktár, és fölügyelői bányász lakok. Főlebb a' hegyekben, egy napi járatra, léteznek Láván, Aszuczita, Vacserova három vasbányák. A' nagy név jeleli felséges fejedelmünk' tiszteletét. Ez előtt 12 évvel temesvári nagy kereskedő Hansevich úr vette ki haszonberbe a' ruskberg-ruskiczainál terjedelmesb vidéket— a' gyalog oláh határőr ezred' tulajdonát, 's állította föl az érintett vasbányászatot; mit, ottani hír szerint, még a' jelen évben át fog venni a' k. kamara 60,000 p. forintokban. Kereskedési raktárai vannak, többek között, Temesváron 's Ó Orsován; de a' vas' jósága, mint állítják, a' ruskbergin alól áll.

Innen a' hídvámhivatallal, áru- 's útlevélvizsgálattal, postaállomással ellátott, karánsebesi gyalog oláh határőr ezred' egyik százada főállásán — Ohában vagy Bisztrán, Glimbokán, a' budapesti híd tárgy eldöntetett b. Sina' részére, a' ruskbergiek' érdemlett melltatása' főnhagyásával.

Obresán, Jaason át haladván, a' kinyílt térségen előnkbe tünt:

Karànsébes.

E' rónán fekvő, csinos, mintegy 3000 iakósokat számláló, kis és inkább katona várost délről a' közép rendű — itt Temesbe ömlő — Sebes' folyama mossa. Van három: egy cathol., egy rácz és egy oláh szép temploma; mindenik tornyos. Fő dísze: a' pompás katonalak; osztályvezéri katonahivatali lakok; katonaszkolák; derék vendégfogadók. Itt van a' karánsébesi gyalog oláh-illyr határőr ezred' fő álláspontja is. Ezekon kívül léteznek még: hídvámhivatal, útlevelvizsgálás és postaállomás. — Népe aranyossággal is foglalkozik. Völgye híres nagy csigák' terméséről; erősségi 's római útnyomokról; keletre a' Sebes' jobb partján Mika hegyen innen álló — úgy nevezett — Ovidius' tornyáról, hol a' száműzetett költész, monda szerint, szállasolt.

Miután Karánsébest elhagytuk, 's Új-kazán vagy Sváb-sébesen, Bukinon, Sadován, Armonison, a' postaállomásos Teregován, a' katonaszkolás Domasián, Kornian, Krusekovezen, Plugován, Bélareka' folyóján — és itt márványhídon — átszállottunk; a' mély völgy' fenekéből fölviláglott:

Mehádia.

A' Karánsébesnél kisebb, 1500 német 's oláh lakost számláló városka, szinte csak egy utczára szorúlva; erdős kopárszirtes hegyek' alján nyúlik el. A' fölötté függő Skrassicz magas kőszirt — melly szakadozott romjaival derekát fenyegetni látszik — regényes tekintetet ad a városnak, és igen jó csorgó vízzel látja el. Szemközt a' nagy szirttel, a' város' átelleni oldala fölötti törpébb dombon, négy czifra kereszt ünnepelesen szenteli meg a' zöld gyepes sima hal-

mot, mellynek talpát a' várost átfolyó Bélareka' sebes hullámai csapkodják. Fölöttök két álló város hídak kapcsolják össze az ellenpartokat. Jobbról az erdőshegy' szikláját ostromló hatól magasságu Zuhany méltó a' megtekintésre. Egy cathol. és egy oláh templom' tornyai emelkednek föl a' mély völgyből. Apróbb épületei közül kitünőbbek: a' kised katonalak és iskola; só- 's más raktárak; k. harminczadi, áru- 's veszteglési épületek, hídvam-, áru- 's útlevelvizsgálati intézetekkel és postaállomással. Római út-, római 's magyar arany, ezüst, réz-pénn maradványok is léteznek itt.

A' gyalog oláh határőr ezred' mehádiai századának e' fő állomásáról kiindulván, egy óra-negyed alatt elérök a' jelfát, mellynek fekete bal karáról fejr betűkkel ez irat: Weg in die Herkulesbäder, 's a' hasonló jobbról hasonló más irat: Weg nach Altörsova, láthatólag mutaták az utakat a' Herkulesfordók és Ó Orsova felé. Az orsovai, sziklába vágott úton Dunáig mind a' nagy Cserna' jobb partján 's völgyén menve, Toplec mellett az ezen helységgel átellenben fekvő 's attól csak a' Cserna által elválasztott, Jorgován nevet viselő kőszirthoz érünk. Egy magas szikla, merő fal-ként, tetejével bukó állásban, hajolbé itt az út fölött; derekához mintegy támaszul több mint hatsz ölnyi hosszú, három ölnyi vastag, 's közel négy ölnyi magas, tizennolez egy egy ölnyi világu boltozati íveket emelő, óriási kőfalapúl; mészből és téglából agg kora által maga is kősziklavá tömöttülve, 's fölületével hajdoni út', vagy vízvitel' romalapját képezve. E' bábéli rom' alja mellett vonul el a' szép országút, mellynek a' magas, meredek és sziklás partu Cserna felőli szelét bátorságosító kőkarzat zárja bé. Jorgován fölött maig is a' sötét babonás őskor' regéji lebegnek. — Grisellini török, mások római romoknak tartják. Ohajtandó 's a' tisz-

teletes romokhoz méltó lenne: felölök a' valót fölfejteni 's tudatni.

A' búbájós szirtet elhagyván 's Ó és Új Schuppaneken átmenvén, miután ez utósó mellett, úton belől, a' kis várost képező veszteglő intézetet is megtekintők, csak hamar elérők a' Duna' partját, a' hol fekszik:

Ó Orsova.

Midőn a' schuppaneki kanyarodóra kiérénk; 's magyar- német- oláh- austriai, vagy Ó Orsovát meglátók; tünődve tekinténk a' magas erdős hegyekkel elzárt két szűk völgyi vidékre. Képzeteink 's tapasztalatom (mert a' széles Dunát többször kísértém Bécsen fölülről Kalocsán alólig) e' folyót beölelhető kinyílt tágasabb lapályt keresének, 's már aggódánk, hol férhet el a' szűk völgyben az oriási folyam, midőn elérők partját, 's 840 lakósaival Ó Orsovát. Az itt igen összeszorúlt Duna még is három, négy marosunknyi szélességű. Átelleni jobb partja szerb határ Tekia kis faluval, 's néhány hajóki-kötői épületekkel. A' mély meder hosszan két szűk, erdős hegysorok' talpaira támaszkodik. Bal partján nyúlik le a' kis város. Néhány épületeit kivéve, szépségre Mehádiával sem ér föl. Van két — cathol. és oláh — tornyos temploma, só- 's áruraktára; vannak meglehetősen vendégfogadójai, 's mi ott legfőbb, nevezetes vásárai hetenként kétszer — csötörtökön és szombaton; ezeknek helye Duna' partján egy hosszú zsin-delyes nyílt szinben van. Az idegenek, kik inkább törökföldiek, hajókkal partunkon kikötnek; áruikat a' szinbeli külső korlátkarfa mellé lerakják, beljebb magok sem mehetvén; a' belső karzat mellett miéink állanak, 's beljebb ezek sem léphetnek. A' három ölnyi távolságra szemközt álló kétféle csoport egy mással alkudozik, és a' kölcsönösön megvett árukat (melyek idegen részről inkább magokba ragadványt

nem vehető anyaguak, mint: dohány, nádméz, kávé, gyümölcs, édességek 'stb.) a' szín' közepében részünkről álló örök átveszik, a' közepben fekvő hosszú asztalra lerakják, 's onnan az illető kézbe adják, valamint a' pénzt is; a' török és idegen kézről átvett árukat előbb az asztalon megmosván, mi a' részünkrőliekkel nem történik. Miéinknek szabad akármí, nem tilalmas árukat eladni. Sokat nyert a' levantei kereskedés ide ágaztatásával. Főbb árujai: gyapott, bőr, gabona, 's hal: Török földről jött egyéb áruk és személyek hajón, szekeren, raktárban 's más kiszabott helyeken állják ki a' rendelt veszteglési időt, melly ragadó nyavalyák' létezése' vagy nem létezése' körülményei szerint három nap és három hét közti időszakban forog. Jaj annak, ki az irt 's illy nemű rendszabályok ellen csak egy lépést is tenne, vagy azokat meg nem tartaná 's tartatná. Így az érdekllett híres vásárok a' véghatári átszálló ponton végződván: az idegenek hajóikra szállva, miéink szárazon minden együtt közösülhéstől elzáratva, haza térnek. Mindezek a' ragadványok, dögvész, pestis 'stb. elleni óvakodások a' kormány' nagy gondosságára mutatnak.

Látók Ó Orsovában egyebek között az orosz consuli lakot is a' Duna' partján; az innen Pestig kölcsönösön járó gyorszekér' 's postaállomás' épületeit, amazét ismét dunaparton; a' gazdag halárus boltot, (mert itt temérdek, roppant halak fogatnak a' halászok és halászati haszonbérelő által, ki nagy pénzmennyiséget fizet a' tulajdonos karánsebesi gyalog oláh határőr ezred' 's orsovai állomásán létező ó orsovai századának); a' sok, szüntelen föl 's lejáró, inkább kereskedő hajók' kikötőjét; katonaszkolát 's harminczadintézetet. Az egészre, mint különben is katonahelységei fölügyelet egy őrnagy' és egy százados' feleletök alatt áll. Erőssége az 1739ikbeli béke' nyomán lerontatott. — Innén alább regényesen látszik:

Új Orsova.

Új vagy Török Orsova' fekvése nagyon meglepő. A' két nagy hegysor' teknőjében leömlő Duna kiterjesztett karjaival béölel egy kerekded, felemelkedettebb lapályt. A' természet és találós ész kijelelte egész szigetkén polgári 's hadi mesterségek várfalakat, védbástyákat, lakokat 's egyéb középületeket emeltek, és az előkor' műve — az öreg vízkirály' koronája — kiszelg a' kis tenger' közepén, mint két hatalmas császárság' természeti 's mesterkéltné határköve. Tornya' tetejéről a' babonás félhold keleti dolyffel ragyogja szét stambuli birtokosa' fényes címerét. Az öreg mecset — hajdon Szent Ferencz' szerzete' temploma, — a' kormos, magas sugár torony, vezérbasai, katona 's más lakok városi tekintetet kölcsönöznek a' várerősségnek, melly terjedelmére nézve hasonló Károlyvárunkéhoz. Várfalait minden felől hullámok csapkodják, 's kiszállás a' kapu' lépcsőjére esik. Az utazókat oda részünkről Ó Orsováról apró hajócskák szállítják le, szintén egy negyed mérföldnyi menetel a' Duna' közepén; 's a' visszatérés vagy vontatással történik, vagy alább az innenső partra kiszállván, szárazon gyalog, szekéren, lóháton; de utazónak az ó orsovai katona tisztihatóság' utlevelével és őreivel el kell látva lennie, különben egy lépést sem tehet alól a' Csernán, noha a' török határszél és Török Orsova még alább esnek; 's törökök között olly óvakodással kell forognia, hogy ha a' felvigyázóul rendelt őr valamelly törökkeli érintkezésbe jöttét adná föl: a' veszteglő időt kénytelen lenne kiállani; ezt kell érteni a' tiltott árukra nézve is.

Török Orsova' irányában zúg össze a' magyar 's török- oláh határszél, innenső partján a' Dunának; mert a' tulsó part fölfelé mind szerb föld.

Ó Orsováról fölindultunk a' Duna mellett, 's Jeschetrizán, Frauenwiesenen, Ogradinán át-

menve, Dubovánál béértünk az újabb idők' egyik leghíresb és csudálandóbb csinálmányába, ama' sziklai útba, mellynek ottani vidéki neve közönségesen

Kazán.

Ó Orsovától pár órai menet után, Ogradinán fölül mindjárt, Dubovánál egy kanyardáson beér az ember a' Duna' szorosába. Két magas, erdős, roppant kősziklásor — merő falként — hatalmason szorítja itt öszve a' mély medret akkora öbölre, melly a' magyar földön szinte legkeskenyebb, 's mintegy három marosunknyi terjedelmű. Ez a' kazáni szoros, mellynek két fő nevezetességei vannak:

1. Trajanus' táblája.

A' szoros' kezdetén, átelleni szerb parton, éppen a' Duna fölött, egy pyramis-szabatú kőszirt áll; homloka természetes és mesterkéltné alakban kisimulva; 's rajta annyi századok' viharai után is látható még egy római föliratot kő tábla. Trajanus császárnak és az ottani szerb sziklák' aljában vágott oriási lépcsős római útnak (mellynek nyomai már alig láthatók, 's melly az innenső új útban pompáson éled föl) emléket tartja fönn e' kő.

A' remek szirt' talpa, több mint húsz lábnyi hosszúságra, természetes lépcsőket alakít, mellyek vezetnek a' nagy betűkből álló fölirathoz. Két delphin' összekulcsolt farkai boltozatilag alkotják, 's két nemtők tartják a' négyszögletű romladozott táblát, mellynek közepén a' kiterjesztett szárnyu római sas bemetszve nyugszik. Ma szerb- török' halászok' tanyája e' boltozat, 's a' vad nép' irigy tüze' füstjétől fekete korommal fedvék a' szép, tiszteletes művek. Maga a' fölirat romladozott; betűji részint kitorölvék. Csak ennyi olvasható:

Imp. Caesar. Nervae F.
Nerva Trajanus Aug. Ger.
Pon. Max. T. P.
M.

E' római romok azon történetét is láttatnak jelelni, miszerint Trajanus Taktalianál népét hajókon átszállította, 's Malagolumbinánál sietve utat csináltatván: 'Ogradina' vidékére kiszállott, onnan hegyeken át az ellenséges ország belsejére sergeit kiterjesztendő. Ama' lépcsős út pedig, melly Moldava 's Kolumbácztól fogva, Ogradinán alól, Taktalia 's Polentinig terjed öt, hat és hét lábnyi szélességben: polentini sziklai föliatok szerint Tiberius császár alatt Moesiában tanyázott római legiök által létesült, dunaáradáskori hajóvontatás végett.

Mint valami mulató sétahelyre, úgy lépik az ember a' kazáni csinos új útra. Fölül a' tömérdek sziklák, és belőlök több helyeken kivágott boltozatok esernyő vagy kiálló fődélként borúlnak az erkélyes állású útra, melly seprett házpadlatként terül el olly szélességre, hogy rajta két, 's néhol több szekerek is megférhetnek egymás mellett. Víz felőli oldalát kőoszlopos fakarzatok, 's a' néhány órányi távolságra főlebb eső sviniczai kőbányákból került veres márványos kövekkel fedett, övig érő, 's többnyire vízvezető lyukakkal ellátott kőfal batorosítják. A' part szinte mindenütt kemény kőfallal kirakva, mellynek hatalmas alapjai magok az agg szirtek, sükeretlenül ostromoltatvák a' bosszus hullámoktól. Egyik kanyarodóján fönn sima szirtre festve egy a' helyhez jól alkalmazott szent kép: Keresztelő János Jést a' Jordánban keresztelve — tűnik elő. Jobbról tágas helyen, fönn szikla oldalban, az út 's kőfal' szükségeit fedező kőbánya ott jártunkkor is hangzék a' kővágók' munkájától. E' szirtek' oldalain is, mint Mehádia körül, teremnek a' híres pipaszaraknak való török cseresznye fák.

A' szoros' vége felé, merő fal állású sziklák' oldalán, a' történetbuvári' figyelmét magára vonja:

2. Veteráni' barlangja.

Jobbról az út mellett, Dunától ötven ölnyi távolságra tömött vad bokrok között romladozott falépcsőkre talál az ember. Ezeket fölkapaszkodva tizenkét ölnyi magasságon mesterséges falromok tűnnek elő. Itt van a' barlang' bójárója, melly mint egy két öl szélességű, egy öl magasságú 's öt öl hosszúságú. Belseje a' barlangnak körül belől száz ölnyi hosszú, tizennégy ölnyi széles, tizenkét ölnyi magas; csak egy nagy ablaknyi nyíláson kap világosságot. A' tömérdek boltozatot egy szikla oszlop emeli, segítve kőfalrakatokkal, mellyek a' barlangot több felé osztályozzák el. Ezen osztályok a' tiszteteknek, legényeknek tartózkodó, 's az eleség- és hadszereknek rakhelyei lehettek. Egy vízcsatorna, több tűzhelyek, 's egy sütő kemencze' nyomai is látszanak bennök. A' nyirkas fal, 's boltozat csepegő kő alakú.

A' barlang régebben Piscabora, Piscabarának neveztetett, 's a' háborus időszakból ismeretes. Jelen nevét cs. k. tábornagy Veteráni Fridrik gróftól kapta, ki 1692-ben 300ból álló őrseret rendelve belé, azokkal kapitány d' Arnan negyven öt napig vitézül védte azt. 1788ban újra megerősítetett, 's cs. k. őrnagy Stein egy csapat maradvánnyal huszonegy napig tartotta meg. Az erdélyieknél becses emlékezetű Veteráni név tiszteletessé teszi előttök e' barlangot; mi is felmentünk beléje, 's miután megnézegettük, ismét leszálltunk az útra.

Itt mindjárt egy földcsúcs merészen vágbé a' sebes Dunába. Sziget szabályu zöld gyepes halmán regényesen áll egy kis zsindeles köépület örökönakkal. Az időszakot csinált közelebbi dunaáradás megjárta e' kisedet örlakot.

is, de ez vitézül kiállotta az ostromot. Tovább csendes meleg időben jobbról hideg sebes szél csapa meg bennünket; arra tekinték, 's látók, miképp egy szikla ürege ömlék ki ránk a' hűs fúvalom. E' légcatornán, vezetőnk szerint, a' szirt' tulsó lapjára ki lehet menni. Odább a' kanyarodón ismét jobbról, fönn sima sziklán rendszeres árnyékórát pillantánk meg; balról pedig a' haszonbérló' nagy halászhajóji tűnének szemünkbe. Innen csak néhány ölnyire kelle előbb haladnunk, 's a' valóságos Kazánnál valánk — Ó Orsovától négy órai menet után.

Kazán, kezán annyit tesz mint: forrás, buzgás, keringés, esés; 's mivel itt a' Duna' vize — medrébe mélyen bévágott szirt csúcs gátaba ütköztvén — borzasztó forrást, buzgást, keringést, esést fejt ki nagy zugással, azért kapott e' hely, 's róla környéke Kazán nevet. Kínos, veszélyes ezen hely a' le, főként pedig fölfelé járó hajósoknak és hajóknak, 's nem annyira a' tulsó mint innenső part; de a' tulsó part járhatatlan levén, az innensőn kell elvonulniok a' fölmenő hajósoknak. Gyakran kötélszakadás, hajó elszalasztás történik itt. Azonban a' szoros szirték itten már végződnek, 's a' nagy folyam fölfelé viszont pompáson terül el. Az új út' készítése végett néhány fölügyelői, mérnöki, mesteri 's műves lakok, raktárak léteznek e' ponton, hol mi csak néhány szót váltánk, és a' messze vidékre föltekintvén: alkonyatban visszatérénk Ó Orsova felé.

Kényelmesen utazánk most a' pompás úton mint már hozzá szokottak, mert előbb jöttünkben irtózás lepett vala meg, midőn a' fölöttünk függő szirték összezuzással, a' mélységben zuhogó roppant örvények elnyeléssel látszattak fenyegetni; főként ha a' karzat' lyukain a' szinte alattunk hullámzó magyar Oczeánba esének pilautataink. Visszafelé bátrabban haladtomban képzeteim is szabadabban repkedének; gondolatim a' mult 's jelen koron szállongának; az

ó és újabb idők' hősei tűnének föl emlékezetemben; látám az áfrikai, római, 's marengoi hőseket az Alpeseken, Cenisen, carnioliai havasokon oriási útjaik felett lebegni, 's fájjalám, hogy a' kazáni út' Hannibalját, Caesarját itteni működése' helyén nem tisztelhetém! Csak forró érzetem ömlöngé tehát, 's emlékül egy köre fölkarcolva ezt hagyám ott:

A' nagy Széchenyi' tiszteletére,
idősb

Z e y k J á n o s.
Junius' 12dikén 1838.

(Folytatása közelebből.)

H á f i z b a s a.

Poujoulat' B. „Souvernirs sur l' Orient“ munkájában a' syriai török sereg' generalissimusról következő rajzolatot olvashatni:

„Háfiz basa' táborából. Augustus. 1857. Táborba érkezünkrol tudósítván a' seraskier; számunkra sátrat parancsola készíttetni, 's minket a' szükségesekekkel ellátni. Ezután csak hamar tiszteletére mentünk. A' főgenerált indiai drága kelmekkel függönyözött sátorában, karmazsin piros bársony, arany rojtos párnákon ülve találtuk. Beléptünkör félíg emelkedve, teljes kellemmel köszönte minket; kért, fognánk helyt mellette. Számos legénysége drága köves csubbukkal, sorbettel és derék kávéval szolgált.

„Háfiz basa közép termetű, testesülés' hajlandósága nélkül; hosszú sovány ábrázatu, kitetsző éles vonásokkal. Ázsia' napjától barnultak arczai. Fekete rövid szakállu. Élénk tekintetű fekete szemeit nagy jószívűség' kifejezése szelidíti. Magaviseletében hatalmas nyugalom és méltóságos tartás mutatkozik, melly majd minden magasra emelt töröknek tulajdona. A' vezér ujjított (reformált) török öltözetet visel; mellyen gyémántos érdemjel ragyog.

„Mehemet Háfiz 1796ban született Cserkesz tartományban. Családja, egy az északnak fekvő Caucasus' leghatalmasbjai közül, mindég esküdt ellensége vala a' muszkáknak; fiai a' muzulmanok és moskoviták közti csatákban legjelesbek valának. Mehemet Háfiz gondos nevelést nyert. Már 17. éves korában alaposan értette a' török, arab és persa nyelveket, 's a' Koránt az Islam' tudósai előtt, eleitől végig könyv nélkül el tudta mondani; mellyért a' kitünő: Háfiz, az az: könyv nélkül tudó nevet kapta. A' Háfiz név legszebb egy moslemnek, mellyre kalifák és szultánok is vágyakodtak.

„Mehemet Háfiz e' szerint az előtt nem volt skláv, mint azon cserkeszek' nagyobb része, kik jelenleg a' török birodalomban nagyméltóságban vannak. Világot látni és magának nevet szerezni vágyása az ifju Mehemetet 18 éves korában a' birodalom' fővárosába vitte. A' hahisik' testületénél (a' szultán' szeráilja' kül őrségenél) szolgálatba lépván, csak hamar főtiszt lett. Rendszerezett katonai kiképztetése után a' lovas sereghez kéredzett közlegénynek, sebesen haladott lépcsónként fel 's a' muszkákkal utolsó háboruban már alezeredes volt. Ezen táborozás után, mellyben kétszer kapott sebet, brigádos 's aztán osztályos generál lett. Később az ifju cserkesz generál az albaniai nyugtalanságok' lecsendesítésére küldetett. Mellyet szerensésen végbe vivén, mint győztes tért vissza uralkodójához, 's egy más után Scutari' és Kutayah' helytartójának neveztetett. Ezen év' (1837') februariusában Reschid Mehemet' helyébe a' taurtsi sereg' fővezérévé tétetett. Ezen nagy és fényes pályájában Háfiz basa legkevesebbet sem köszönhet az udvari kegynek, vagy szerail' pártfogásának, hanem mindent vitézségének és lelki tehetségének. Keletnek jelen szorongó bizonytalanságában, 's ha meggondolom, hogy a' nagyúr és egyiptomi vazallja között előbb hátrább elhatározó ütközetnek kell lenni, méltán hihetem; hogy olly

férfiakra mint Mehemet Háfiz basa, jövődöben nagy szerep várakozik.

„A' vezér' szép sátorában kurdoctól elvett rakás láncsát, horgas kardot, buzogányt, és kanócz puskákat láttunk. „Ezek“ — mondám, a' ragadományra tekintve — „ezek az Ön“ diadala' jelei, 's Öné a' kurdok' tartományában: a' rend' és bátorság' helyreállításának dicsősége.“

„Elvégeztem“ — felelé a' generál — „a' mit Reschid Mehemet basa kezdett, kit Allah magához vett.“

Háfiz basa, ki nevezetes katonai tehetsége mellett helyes és finom itélettel bír, valamenynyire ismeretes a' nyugot' ügyeivel 's nevezetesebb személyeivel. A' beszédet ennél fogva a' kurdok- és ragadozásairól félbe hagyván, Európa' több diplomatáiról tudakozódott. Egy basa' sátrában, miveletlen tartomány' hegyei között nem kevésse valánk meglepetve Talleyrand' nevé' említésére. Háfiz basa kérdé tolem: ha él-e még Talleyrand? 's ezt tevé utána:

„En, Talleyrand herceget magas szellemű férfinak hallottam dicsértetni; azt mondák, hogy 50 év alatt embere volt mindenik kormányhatalomnak, mellyek Franciaországban egymásután változtak; 's ebből azt következtetem, hogy ezen diplomátának becsületéért nem lehet olly nagy, mint szelleme.“

Erré felelém a' vezérnek: nékie hát más nézete van, mint Talleyrand' barátinak, kik megmútatták, hogy e' híres diplomata mindenik különböző kormányzás alatt még is hiven szolgált hazájának.

„Jávás, jávás!“ (lassan, lassan!) — vizonza a' seraskier — „lehetetlen, hogy azon 8 — 10 kormány közt, mellyek 50 év alatt egy más felváltották, valamellyik igazságosabb, erkölcsileg jobb, 's Franciaország' valódi érdekével egyben hangzóbb ne lett volna; mint a' többi; miért nem áldozta hát magát kizárólag csak azon kormánynak, melly előtte az igazsággal,

becsülettel, és a' haza' valódi érdekével legöszvehangzóbbnak tetszett? Talleyrand hercege-
tök e' szerint nem az a' férfi, kinek neve az
öszintes készség, egyenesség és hűségnek jel-
képe lehetne."

Ezen okoskodásra semmit sem tudtam fe-
lelni; 's Európa' becsületes emberei sem itél-
nek máskép' mint ezen, most az Antitaurus'
hegyei közt táborzó basa.

Ezzel vége lett beszédünknek, 's pompás
nézet foglalá el egész figyelmünket. A' nap las-
sanként ereszkedett az Antitaurus' meredek szik-
lái mögé, azoknak tetőit sugaraival aranyozva.
Innepélyes némulással tekintte mindenikünk e-
zen bámulatos, változó képre, az isten' mun-
kájára. Ezen pillanatban mentek el a' sátor, e-
lőtt a' sereg' hangászaí olasz igazgatójok alatt,
helyes izléssel 's egyben hangzással játszva Do-
nizetti' darabjait. Ezen elragadó hangok, éppen
midőn a' nap az égtől olly pompával von bú-
csut, kimondhatatlan érzéssel tölték el lelkemet.

„Egy fontos megjegyzéssel zárom be leve-
lemet. Még most is, mi után a' kurdok megza-
bolázzák, naponként új török katonák jönnek át
Kisásziából, kik azon szin alatt, hogy Háfiz ba-
sa' sergét erősítik, kis csoportokban mennek át
a' Tauruson Samosata, Orfa és Edessa felé. E-
zen lármátlan seregöszvesítés rejteni látszik a'
szultán' nagy hadi célját, 's megcsalni azon é-
gyiptomi csapatok' vigyázóságát, mellyek a' Tau-
rus' szorosait őrzik.“

F ü z é r k e,

kölesözött 's néhány eredeti észvirágokból.

17.

Remény' szine.

Igaztalanul rajzolja az emberek zöld-

szinben a' reményt; mert van-e valami tar-
kább mint az emberek' reményei?

18.

Szerencséfiak.

Szerencséfiakat léghajóhoz hasonlíthat-
ni; föl és elő szél által hajtának. Az illy em-
bereknek azonban szemeseknek kell lenniök; 's
annak idejében bukerényőről meg nem fe-
ledkezni.

19.

Teljesült kívánat.

Egy sikét álmodá egykor, hogy megjött hal-
lása, 's kimondhatatlan örült álmában a' mada-
rak' szép zenéjinek, 's szülői, testvérei és bará-
tai' édes beszédeinek; de midőn hazudságokat,
álesküty, rágalmakat, káromlás- 's ember szólá-
sokat is halla a' körül állóktól, aggódni kezdé
álmában 's visszaohajtá siketségét. Ahy a' sze-
rencés! Fölebredtekor teljesülve lelé kívánatát.

Madarak, költők 's emberek.

Madarainkat megismerhetni még énekekről,
oh de az embert nem többé beszédéről 's köl-
tőnczeinket éppen nem versificáló csiripelesökről!

21.

V a l ó.

Hóharmat nem képes olly hamar megko-
pasztani fáinkat lombjaiktól, mint való lele-
velezi az álomképeket.

22.

Furcsák az emberek.

Az emberek rendesen ollyan tárgyakról szok-
tak legnagyobb hévvel, lármával 's győző elha-
tározottsággal beszélni, mikről, mondhatni, leg-
parányibb tudomásuk van. Példáért gon-
dolom igen messze nem kell fáradnunk.

(Folytatása másszor).

Hábor.